

DE EENHEID VAN TWEE WERKELIJKHEDEN

Goedenavond vrienden,

U wordt geacht te weten, dat wij, sprekers van de Orde, niet alwetend of onfeilbaar zijn, en evenzeer wordt van u verwacht, dat u dus zelfstandig nadenkend, een eigen oordeel zult vellen over al wat wij op deze avonden naar voren brengen. Ik zou met u willen spreken over de eenheid van twee werkelijkheden.

Deze inleiding klinkt misschien wat zwaarwichtig, maar ik kan u verzekeren, dat het eigenlijk heel eenvoudig is. Zó simpel, dat u het onmiddellijk zult vatten, wanneer ik het u duidelijk maak. U leeft op het ogenblik in een werkelijkheid. Het is toch reëel, deze wereld, waarin u leeft? Wij zeggen dan: dit is werkelijkheid A, een afgesloten geheel met veel afgesloten hoekjes, maar toch een geheel, waarin je leeft en waarin je werkt. Dan hebben wij nog een andere werkelijkheid. Wij hebben de werkelijkheid van het denken. Die is heel anders dan de werkelijkheid, waarin u leeft. Als u mij niet gelooft, moet u maar eens nagaan, hoeveel malen hebt u niet gedacht, dat iets zó uit zou lopen en het toch - in de werkelijkheid - anders ging. Dus werkelijkheid van innerlijk leven, van denken en van uiterlijk leven. U zou kunnen zeggen: een mens bestaat uit twee delen. De stoffelijke werkelijkheid en de geestelijke werkelijkheid. Die beide delen liggen vaak heel ver van elkaar af.

Een mens meent soms geheel anders te kunnen leven, geestelijk dan hij stoffelijk doet. Hoe verder die twee werkelijkheden van elkaar liggen, hoe verder ook de mogelijkheid ligt om gelukkig te zijn, hoe minder kans er is, dat je innerlijke vrede vindt, of - belangrijker misschien - geestelijke bewustwording en verlichting in een stoffelijk bestaan. Wij hebben te maken met twee werelden. Hier heb ik A en hier B. In beide is een voortdurende beweging. U moet zich dat niet voorstellen als een rustend iets, maar als een voortdurende reeks van gebeurtenissen. Stoffelijk gebeurt er steeds weer iets. Al lijken de gebeurtenissen precies hetzelfde, zij kunnen nog op 10.000 manieren anders zijn. Wanneer u het woord "vandaag" zegt, en u zegt hetzelfde woord morgen, dan is er een verschil zó breed, dat je dat niet eens in een berekening zo maar uit kunt drukken. De omstandigheden zijn anders. De mens is anders, de lucht is anders, de vochtigheid, de temperatuur, alle dingen zijn anders.

Geestelijk is het al precies hetzelfde. Vandaag heb je een gedachte, die mooi en edel is. Morgen ben je iets wijzer geworden; je denkt dezelfde gedachte, dan is zij niet meer edel, maar is zij natuurlijk. Overmorgen denk je weer dezelfde gedachte en zij is slecht, kwaad, zij is een ontkenning van je eigen bewustwording. Zo warrelen twee werelden in een voortdurende reeks van gebeurtenissen samen in ons kleine, beperkte persoonlijkheidje.

Dan gaat het grote spel beginnen; want, of ik het wil, of niet, wat in wereld B gebeurt, heeft zijn invloed in wereld A. Wat in wereld A gebeurt, vindt zijn invloed in wereld B. Zelfs wanneer zij ver van elkaar liggen, zal die invloed er zijn, zwak misschien, maar zij is er.

Nu kun je natuurlijk op twee manieren gaan denken. Ik leg mijn werkelijkheid stoffelijk en geestelijk zo ver uit elkaar, dat als ik een stukje stoffelijke werkelijkheid heb, dat niet meer met die geestelijke werkelijkheid in verband kan staan. Maar dan ben je geen heel mens, geen heel wezen, want dan ontbreekt in je stoffelijk leven en beleven de impuls van een geestelijke ervaring, die juist, door zijn bewustzijn en kracht daarin vervat, het stoffelijke inhoud geeft en het stoffelijke doet worden tot een hernieuwd beleven, dat ook voor de geest belangrijk is. Die methode kunnen wij dus niet volgen. Toch zijn er twee gescheiden werkelijkheden. Wij kunnen ze niet bij elkaar brengen. Want, zelfs wanneer wij ze zouden samenvoegen..., stel, dat ik beide cirkels zover breng, dat zij op de duur één geheel vormen, dan nog heb ik twee gescheiden werelden. Want ik kan immers mijn stoffelijke werkelijkheid, die dan ook de geestelijke wereld bevat, niet uiten in de wereld van de stof. Evenmin kan ik geestelijk mijn bewustzijn van de stof volledig uiten aan diegene, die de stof niet kent. Alleen gelijken zouden iets dergelijks wel kunnen doen.

Nu komt voor ons de grote vraag: hoe krijgen wij dan een geestelijke bewustwording, die beide werelden in voldoende evenwicht houdt, zonder ons een reëel stoffelijk leven, een reëel geestelijk leven onmogelijk te maken? D.w.z. een leven met anderen in een gemeenschap als deel van een groot geheel. Dan moet je beginnen met zo hier een daar een paar kleine punten aan te

halen. Stoffelijk leven is geestelijk bewustworden. Geestelijk leven is stoffelijke daadkracht. Wanneer wij dat in de gaten houden, dan weten wij, dat wij om krachten te putten, in de wereld van de geest moeten zijn. Dat wij om daden te stellen, wij voortdurend bij de wereld van de stof terecht moeten, zolang wij leven in een stoffelijke, zelfs fijnstoffelijke, vorm.

Een oude wijsgeer heeft dit gezegd: "Twee werelden beroeren elkaar in ons wezen. Wij zijn de band, die twee werelden bindt", anders gezegd, wij kunnen niet twee werkelijkheden in het Al zo maar samen sleuren en zeggen: "Zo, nu zijn jullie één", dat gaat niet. Maar wij kunnen wel zeggen: "Ik persoonlijk, met mijn leven, mijn streven en denken, wil de schakel zijn, die een overbrugging van de ene wereld naar de andere juist in en door mijn wezen mogelijk maakt."

U hebt misschien wel eens gehoord van mensen, dat zij het werktuig zijn van Hogere Krachten. Misschien hebt u wel eens lichtelijk erbij gegrijnsd, als u het hoorde. "Al die Hogere Krachten van jou, ik weet wel waar die zitten. Dat noemt een ander complexen en neurosen."

Maar toch moet het mogelijk zijn. Het moet mogelijk zijn, dat een mens, één wezen, een brug is tussen de wereld van geestelijke en stoffelijke leven. Hoe? Geestelijke wereld, gescheiden van de stoffelijke, werkt met een steeds vergrotend bewustzijn, dat niet "weten" omvat, maar "begrip". Begrip en weten zijn twee verschillende dingen.

Als je geestelijk iets doormaakt, dan kun je niet zeggen: "Nu weet ik precies alle delen te omschrijven, ik kan ze ontleden". Misschien kun je dat later bereiken, maar nooit op het ogenblik zelf. Als je geestelijk iets doormaakt en ondergaat, dan is het iets, dat in je hele wezen doortintelt. Om een vergelijking te gebruiken, die misschien een beetje dwaas is. Als je geestelijke kracht ontwikkelt, dan is het net een slapend been. Dat prikt niet op één plek, maar overal. Dat is dan een waarschuwing, dat er een verandering noodzakelijk wordt. Zoals u met het slapende been onwillekeurig een beweging maakt om prikkel en druk weg te nemen, misschien het been even heen en weer laat slingeren, zo zul je ook geestelijk, haast automatisch, op de beleving reageren. Dit zonder precies te weten, waarom je het nu eigenlijk zo doet. Dat is de geestelijke kant.

Maar nu stoffelijk. Ik kan stoffelijk veel beleven; eerst wanneer ik dit niet alleen verwerk in een begrip, doch ook in een weten, heeft het betekenis. Weten is stoffelijk voor mij de basis van alle mogelijkheid tot begrijpen. Stoffelijk moet ik dus streven naar stoffelijk weten, maar gelijktijdig naar geestelijk doorvoelen. Wat meer is: ik moet trachten mijn geestelijke belading zodanig in heel mijn wezen door te laten dringen, dat ze ook binnen de beperkingen van het stoffelijk weten kan worden uitgedrukt. Ik moet dus ook het stoffelijk weten zozeer weten te vergroten en uit te breiden, dat mijn geestelijke beleving en een stoffelijk volmaakt begrip, en een perfecte uitleg, en een volledige uitingsmogelijkheid vindt.

Dit alles is wel duidelijk, maar nu ga ik mij afvragen, wat gebeurt er in dit geval? Wat gebeurt er, wanneer ik een brug ben geworden tussen deze twee gescheiden werelden? Heb ik dan al de perfecte uiting en eenheid bereikt, waarover zo vaak wordt gesproken? Neen. U zou misschien denken van wel, toch is dat niet zo. Want voortdurend levert mij de stoffelijke wereld nog invloeden op, die ik geestelijk niet helemaal aan kan. Omgekeerd zal ik geestelijk nog belevingen doormaken, die ik niet helemaal in de stof kan uitdrukken. Brug zijnde, ben ik dus nog niet gekomen tot de toestand van volmaakte zelfkennis, waarbij ik leef in een volmaakte wereld, en volmaakt alle mogelijkheden in en buiten mij ken. Wel heb ik een band gevormd tussen twee werelden, die zonder dit gescheiden zijn.

Er is een Indisch filosoof, die eens tot zijn leerlingen zei: "Lichaam en geest zijn twee reizigers, die beiden op een (afzonderlijke) bergtop staan, niet te ver van elkaar verwijderd. Zij kunnen elkaar toeroepen, verstaan en begrijpen, maar zij kunnen elkaar niet benaderen." Toen zei een van de leerlingen: "Maar indien nu een van hen zozeer meester wordt over zichzelf, dat hij door de ruimte naar de top van de ander kan vliegen. Wat dan?" Daarop gaf de wijze dit antwoord: "Wie vliegen kan, beklimt geen bergen meer."

Daar staat dan eigenlijk het hele geval mee vast. Op het ogenblik, dat je in de stof in staat zou zijn volmaaktheid te bereiken, heb je de stoffelijke uiting niet meer nodig. Op het ogenblik, dat je geestelijk de volmaakte uiting in de stof kunt bereiken, wordt de uiting overbodig. Op het ogenblik, dat de stof in staat zou zijn volledig de geest te aanvaarden, te doorvoelen en te beleven, is zij zozeer aan stoffelijke normen ontgroeid, dat zij niet meer grof-stoffelijk bestaat en dus normaal niet meer, bv. in menselijke vorm op aarde zal kunnen leven. Onze werelden blijven dus gescheiden. Maar toen aan dezelfde leraar, waarover ik reeds sprak, werd gevraagd "Hoe denkt u dan de band tussen deze beide?" gaf hij een treffend antwoord. Hij vertoefde toen in de

buurt van zuidelijk Tibet. Wij vinden daar nogal berggidsen, sherpa's. Nu had de oude heer daar waarschijnlijk nogal veel mee te maken gehad. Hij gaf teminste dit voorbeeld: "Wanneer twee berggidsen elkaar ontmoeten in het dal, spreken zij tot elkaar. Wanneer het goede gidsen zijn vertellen zij elkaar zoveel over de tocht of beklimming, die zij hebben gemaakt, dat elk van hen door deze aanwijzingen ook de beklimming, die de ander deed, kan uitvoeren met het grootste gemak. Dit dus, dank zij de ervaringen en ontdekkingen van de ander. Dat nu is de brug, het niemandsland."

Onze geest moet werken in de stof. De stof moet ongetwijfeld ook werken in het bereiken van de geest. Maar zij kunnen dit niet ogenblikkelijk doen. Wanneer je stoffelijk leeft, moet je niet denken, dat de geest al deze waarden nu maar onmiddellijk kan verwerken. Dat gaat niet. Daarvoor zijn er te grote verschillen. Maar het stoffelijk beleven wordt gedurende een rustperiode, waarin de geest nog niet actief is voor zichzelf, a.h.w. overgedragen. Dan haalt de geest uit de belevingen van de stof de denkbeelden, die nodig zijn voor de ontwikkeling van eigen geestelijk streven. Zo leert de geest het spoor van de stof waarlijk kennen. Maar keert de geest in de stof, dan kent, zij het onbewust, de stof ook het spoor van de geest.

Nu vraagt u zich af: kun je dat dan bevorderen? Natuurlijk. Wij kunnen een dergelijke eenheid wel degelijk een heel stuk bevorderen. Daar moeten wij echter bepaalde maatregelen voor nemen. Een daarvan behelst dit: Wanneer een gids de berg op gaat en hij komt uitgeput beneden, zal hij behoefte hebben aan de zorgen van zijn collega, maar niet in staat zijn deze veel mede te delen. Wanneer u stoffelijk te ver bent gegaan, méér hebt gedaan dan redelijk mogelijk, gezien uw stoffelijke middelen, dan blijft de geest niet anders over dan vanuit zich te trachten de stof wat kracht te geven. Wij hebben dan te maken met de kracht, die in alle dingen gelijkelijk bestaat: God of Goddelijke Kracht.

Deze wordt dan door de geest bewust gerealiseerd en door projectie op de stof overgebracht. Wanneer echter het leven zich zó beperkt, of zó geschoold is, dat het de moeilijkheden aan kan, is het in staat tot de geest "te spreken". Teminste wanneer de geest, die wij ook als een berggids ons voor kunnen stellen, zelf niet te zeer uitgeput is. Op het ogenblik n.l. dat de geest te sterk heeft gestreefd, onredelijk heeft gevochten om geestelijke stijging te verwerven, zodat zij afdalende, niet meer in staat is iets te begrijpen, te behouden, of mede te delen, wat blijft er dan als mogelijkheid? In het beste geval misschien nog wat geestelijke kracht voor de stof. Maar er is geen sprake meer van een bewust contact tussen werelden, die van elkaar gescheiden zijn en slechts in de mens, soms een korte wijle, samen schijnen te vloeien.

U vraagt zich af, waarom alleen in de mens? Waarom ik dat juist dat zo nadrukkelijk zeg? Luister dan eens. Wat stoffelijk leven is, weet u allen. Ook van wat geestelijk leven is, zult u in de loop der tijden wel enig beeld hebben gekregen. Bedenk nu dit: Op het ogenblik, dat een geest vrij is, leeft zij alleen in een geestelijke wereld. Uit die geestelijke wereld put zij een reeks van ervaringen. Deze ervaringen moet zij op haar ware betekenis toetsen in de stof. Maar zij kan niet zelf die ervaring zuiver stoffelijk doormaken. Zij kan een stoffelijke wereld alleen benaderen door middel van een voertuig. Om dit voertuig echter bewust te besturen, is het niet voldoende, dat je bestaat uit stof en geest. Bovendien moet de geest voldoende besef hebben omtrent de stof om deze a.h.w. van buiten uit te bekijken.

De bewuste mens nu beleeft niet slechts het uiterlijke, doch kan ook naar binnen kijken naar de binnenkant, de inhoud van het eigen wezen. Juist daardoor kan hij zichzelf zien in de juiste verhouding t.o.v. de wereld. Eerst zó vindt de geest de mogelijkheid, alle inhouden van het stoffelijk leven geheel uit te buiten. Eerst zó kan zij haar eigen wezen aanpassen aan de normen en eisen van haar stoffelijk voertuig.

Bij een dier vinden wij ook geest, ook stof. Maar de geest leeft hier in een grote, niet bewust ervaren beperking. De stof leeft volgens de regels van instinct en de leiding van de groepsgeesten. Hierdoor komt een bewust geestelijk streven niet praktisch naar voren. Het wordt de geest dan ook niet mogelijk gemaakt op zodanige wijze met haar in contact te treden, dat het voertuig ook de daden stelt, die de geest daarvan verlangt.

Voorbeeld: Wij hebben te maken met een vos, waarvan de geest - voor vossen althans - behoorlijk hoog bewust is. De geest zegt nu: "Als vos ben je niet geliefd, omdat je kippen steelt, dus lichaam van mij: geen kippen meer stelen". Het lichaam antwoordt dan instinctief: "vossen hebben altijd kippen gestolen, ik heb honger, er zijn kippen, dus steel ik." Dan kan de geest daartegen zó sterk protesteren, dat onze vos er haast neurotisch van wordt, maar het stelen laat hij daarom niet. Achter de diefstal ligt de drijfveer, die alleen door zuiver lichamelijke ervaring

teniet kan worden gedaan. Want je kunt een vos wel zó dressereren, dat hij werkelijk geen kip meer aanraakt. Je moet daarvoor het beest goed voeden en zó straffen, wanneer het een kip aanraakt, dat het voelt: "beter even honger, dan een pak slaag." Trouwens, men kan buitendien andere kwellingen gebruiken, onverschillig, of dit mishandeling is, of een onthouding van goedkeuring, of gezelschap, door de meester van de vos. Bij het dier kan de geest dus niet bewust werken. Zij kan de ruimte niet overbruggen, die ligt tussen het instinctieve bestaan van de stof - en de groot geestelijke werkingen, die daarin kenbaar zijn - en de eigen geestelijke wereld.

De mens kan dit wel. De mens heeft een brug kunnen slaan tussen de werelden van stof en geest, doordat hij in staat was het bewust zelfbeschouwen, zowel stoffelijk als geestelijk te gebruiken. Een dier vraagt zich niet af, hoe vindt mijn omgeving mij? Wat betekenen ik daarvoor? De geest van een dier vraagt zich niet af: is het nu goed of kwaad wat ik doe? U doet deze dingen wel en uw geest ook. Juist hierdoor ontstaat de verbinding. De beschouwing van de stof als een denkend en redelijk wezen, met als gevolg hiervan: verplichtingen tegenover de omgeving brengen een mogelijkheid voor de geest, die nu het stoffelijk zijn niet slechts ziet als een mogelijkheid tot beleven, een uiting, waaruit je wat emoties opdoet, maar als de mogelijkheid om geheel verantwoord ervaringen op te doen en innerlijke drijfveren te uiten, volgens de wetten van eigen wereld.

Zo liggen voor ons nog steeds de werelden ver van elkaar, ongeacht de band, die in ons hiertussen is gegroeid. Een uitzondering kan misschien worden gemaakt voor de Hoge Ingewijde, die geheel van de mensheid afgezonderd leeft en hierdoor voor zich stoffelijke en geestelijke wereld tot eenheid brengt. Zeker, ook voor ons zal eens de perfecte eenheid ontstaan tussen stof en geest. Dat is volgens ons, het doel van de Schepping, de perfecte uiting van alle tegendelen in perfecte harmonie, zijnde zo de openbaring van de volmaaktheid. Dit geldt voor ons, zowel als voor u. U zit hier en ik sta hier, - vriend Henri merkt hierbij op: er is hier praktisch geen een bij, die werkelijk lang gezeten heeft, niet aan mij dit te bevestigen of te ontkennen; onze vriend weet wel, wat hij zegt, ook al mag hij voorlopig niet meer spreken; als het even kan blijft hij in de buurt, - omdat u mens bent zoekt u naar de geest. Dit is een typische uiting van het mens-zijn. Vanaf het eerste ogenblik, dat de eerste mens zich bewust werd van zijn eigen bestaan als afgezonderd van zijn omgeving, is hij al fetisjist geworden. Hij heeft gezocht naar een band tussen zich en het onkenbare.

Uiteindelijk zit ook u daarom juist hier. Zeker, het ligt op hoger niveau. Het is geciviliseerder. Geestelijk ook verdergaand misschien. Maar in de grond is het nog hetzelfde bewustzijn, dat ook u hiertoe brengt. U zoekt naar de wereld van de geest. U zou haar willen kennen en bezitten. Nu reeds, op dit ogenblik. Maar ik zeg u, dat gaat niet. Want geest en stof zijn twee gescheiden werelden. Maar in u zelf draagt u ook de wereld van de geest. Het is geheel aan u gelaten om in en voor uzelf een band te leggen tussen deze beide werelden. Het is uw taak stoffelijk en geestelijk bestaan tot een voor u aanvaardbare eenheid te maken, tot een werkelijk actief geheel. Actief moet dit voor alles zijn.

Ik zei u immers zoëven al: zowel de stoffelijke als geestelijke wereld zijn een voortdurende werveling. Aan u werd de mogelijkheid gegeven juist uit deze werveling, deze voortdurende verandering, een band tussen beide te maken. Het beeld, dat wij dan krijgen is de liggende acht, het symbool der oneindigheid. Twee werelden beroeren dan elkaar. Er is een brug, die blijft, ofschoon de punten, waartussen zij ligt, steeds wisselen. Beide werelden bewegen ook t.o.v. elkaar. Men kan dus niet zeggen: er is één punt in deze, of gene wereld, waaraan ik voortdurend houvast heb. Men kan eerder zeggen: de steeds wisselende aanrakingspunten tussen geest en stof maken het u steeds weer mogelijk andere punten van de geest tot vollere ontwikkeling te brengen.

De stoffelijke activiteit is in staat zich te spiegelen in een geestelijke activiteit, ook al zijn beide werelden gescheiden. Denk ook niet, dat u zich vrij hebt gemaakt van de stoffelijke ban, wanneer u voor een ogenblik bent opgestegen tot het Licht. Meen niet, dat u dan stof en geest voor een korte wijle verenigd hebt. Neen, u hebt een ogenblik van geestelijke ervaring gehad, misschien ook stoffelijk wat geestelijke kracht opgedaan. Dit werd dan door harmonie van de raakpunten overgebracht van de ene naar de andere wereld. Maar nooit zal de stof ooit geheel kunnen beseffen, wat de geest heeft ervaren en doorgemaakt, evenals de geest nooit geheel zal kunnen bevatten, wat de stof heeft doorgemaakt. Het feit, dat voortdurend wisselende punten in het leven ons èn stoffelijk èn geestelijk een mogelijkheid laten tot het bouwen van deze brug, het stellen van een eenheid, waardoor wij in beide delen van ons wezen verrijkt kunnen worden,

geeft ons een doel in het leven. Het feit, dat niet alleen de geest, maar ook de stof beter, dus rijker wordt, geeft ons de mogelijkheid niet alleen bijzondere belevingen, maar ook de logische gang van dagelijkse gebeurtenissen en omstandigheden, steeds weer te gebruiken tot het activeren van een geestelijk punt, dat volgens onze geestelijke ontwikkeling, voor bewustzijns-uitbreiding aan de beurt is. Ware bewustwording wordt bereikt door het voortdurend associëren van punten in de geest, die als bewustzijn op de voorgrond komen en de waarden, die zich voor ons stoffelijk openbaren. Deze beide waarden voortdurend met elkaar verbinden, betekent voor elk punt van stoffelijke, zowel als geestelijke mogelijkheid een voortdurende en zo intense verrijking. Het betekent verder, dat krachten, die op het punt "nu" in de geest bestaan, zonder meer, kunnen worden overgebracht naar de stof, waar zij noodzakelijk zijn. Het betekent ook dat de ervaring, die de geest misschien broodnodig heeft om voor zich wat meer Licht te verwerven, hier vanuit de stof onmiddellijk zal worden overgebracht.

Dit alles echter is slechts mogelijk, wanneer u steeds weer zoekt naar de band tussen de gescheiden werelden in uzelf. Eigenlijk is dat helemaal niet zo moeilijk. Stelt u zich eens voor, dat u een kopje thee drinkt. Dit is stoffelijk een verandering van omstandigheden, u vraagt zich af: heeft dat dan ook al geestelijke invloed? Tot op zekere hoogte, ja. Het "hoe" is niet belangrijk. Indien u maar tracht, zoveel u mogelijk is, geest en stof gelijkelijk hun recht te laten en mogelijkheden te verschaffen. Nooit zeggen: "O, maar dit is alleen maar stoffelijk prettig." Dan zou je wel kunnen redeneren: "mijn buurman hindert mij, ik heb de kans, laat ik hem dus doodslaan, want dat vind ik stoffelijk prettig." Dat doe je natuurlijk niet, want je weet nu eenmaal, mijn geest zegt mij, - door zijn ervaring - "ik mag geen leven nemen." Dus nemen wij onze knuppel weer op, roepen onze buurman weer terug uit de dood en zoeken naar een andere, geestelijk meer verantwoorde methode. Een goede oplossing zou het kunnen zijn, wanneer wij onze buurman leerden begrijpen. Stoffelijk worden wij zo teruggebracht van zelfhandhaving en zelfzucht, die eigenlijk de perfecte stoffelijke uiting zijn. Nu kunnen wij zeggen: "onze buurman maakt dat lawaai wel, maar het is nu eenmaal voor hem onontbeerlijk", daardoor alleen al heb je meer kracht om dit te dragen.

Nu het omgekeerde. Je ondergaat een zwaar leed. Ik neem voor dergelijke voorbeelden steeds het leed, omdat het mij voor u prettig lijkt te weten, dat ook het leed zijn redenen heeft. Dus een werkelijk, zwaar leed. Je hebt a.h.w. een klap gehad. In prestige en aanzien, in je genegenheid, in je grondwaarde van je leven. Nu kun je daaronder alleen maar mismoedig worden, maar je kunt ook trachten je te realiseren: dit heeft geestelijk een doel. Indien u dat kunt, moet u eens opletten, wat er voor eigenaardigs gebeurt. Alleen al door deze gedachte, deze realisatie, die toch de werkelijkheid niet uitsluit, of probeert ze om te bouwen tot iets wonderlijks moois, hebt u een punt in de geest geactiveerd. Dit brengt uw gevoel van onvolledig-zijn, uw gevoel van frustratie over in de geest. De geest reageert dan door tegenover dit negatieve een positieve waarde te stellen. Er komt dan een punt, waarbij de geest aan de stof overbrengt het bewustzijn omtrent deze positieve waarde. Zij heeft dan voor zich al, in eigen wereld dus, de ontstane leegte gevuld. Nu slaat er weer een vonk over naar de stoffelijke wereld. En in die stoffelijke wereld blijkt nu plotseling de kracht te zijn om met de werkelijkheid te leven en er niet door allerhand waanvoorstellingen aan te ontvluchten.

Zó kun je van de eigenschappen van de gescheiden werelden gebruik maken. Ik weet wel, dat de persoonlijkheid, die voort blijft bestaan, de geest is. De stof verandert van geaardheid. Zij is dan niet meer ons "Ik". Maar dat neemt niet weg, dat ook de stof verder ontwikkeld wordt. Naarmate wij in staat zijn door ons geestelijk beleven in de stof aan deze stof een beter leven en betere levenskracht te geven, zal ook de wereld, waarin die stof bestaat, beter en dragelijker worden. M.a.w. zo kunnen wij ertoe bijdragen het totaal van de stoffelijke wereld een stap dichterbij te brengen bij het begeerde contact met de geest. Hoe beter die werelden op elkaar afgestemd zijn, hoe meer zij elkaar zullen kunnen beroeren, uiteindelijk elkaar overlappend, tot zij misschien in een verre toekomst werkelijkheden worden. Dat is voor ons nog niet werkelijk. Wat voor u wel werkelijk is, (is) het leven met al zijn problemen en moeilijkheden. Wij kennen het ogenblik van heden met zijn verlangen om er uit te breken, om nu eindelijk eens overal af te zijn. Het verlangen om al dat ellendige, stomme gedoe nu eindelijk eens op te laten houden, al zou je er de halve wereld de nek voor om moeten draaien.

Maar wij hebben ook een geest. Het belangrijke, het ware "Ik". Wanneer wij die geest in staat stellen, zolang wij in de stof moeten zijn, gebruik te maken van de bewustwording in de wereld, niet omgetoverd tot een ideaal, maar reëel, alles bewust geaccepteerd, zoals het is, dan zal de

geest hierdoor kunnen groeien. Zij zal daardoor de stof helpen verbeteren, zodat wij, wanneer wij als geest heengaan, niet slechts een leeg omhulsel achterlaten, maar ook de invloed van ons leven. Een invloed, die voor de wereld een soms zelfs grote kracht ten goede kan betekenen. Zo, hiermee heb ik het mijne gezegd. Nog vragen?

Vraag: Het is mij nog niet duidelijk, hoe de geest op de stof inwerkt. De geest werkt op de stof in via het onderbewustzijn. Dat is aanvaardbaar. Maar nu het omgekeerde. Maar hier is toch een begrip nodig om ons leven voor de geest enig nut te doen hebben? Dus werkelijk leven ligt besloten in het begrip?

Antwoord: Ik wou, dat het waar was. Ik wilde, dat dit alles waar was op uw wereld. Want het weten van de mensen is reeds zó groot, dat zij, indien zij volledig begrip voor inhoud en consequenties van dit weten zouden hebben, heel de wereld ongetwijfeld anders zou leven, dan zij op het ogenblik doet. Daar gaat het niet om. De vraag is: hoe de stof de geest bereikt, dus de techniek. Als het u tè technisch wordt kunt u het rustig terzijde leggen. Zo heel belangrijk is het niet.

Ik heb u reeds eens verteld, dat de geest een in zichzelf besloten krachtveld is. Daarbij heb ik verder gesteld, dat in dat krachtveld verschillende krachtverhoudingen op kunnen treden. Verder, dat het spel van deze krachtverhoudingen ongeveer gelijk komt aan uw proces "denken". Verder heb ik gesteld, dat door de buitengrens van de geest, a.h.w. een huid, een kracht-uitwisseling mogelijk is. Hiervoor kan men het begrip osmose gebruiken. Dit is dus absorberen door een scheidvlak. Ook hebben wij al vaak verteld, dat de kern van de gedachte en vooral de emotionele ervaring een reeks van trillingen op kan wekken, die in ongeveer hetzelfde vlak ligt als het wezen van de geest. Dit wil zeggen, dat de geest wel veel hogere trillingen kent dan lichaam en lichamelijk denken op kunnen wekken, maar een groot deel van de krachten, die mentaal en door gevoel in de stof opgewekt worden, kunnen dus de geest benaderen of bereiken. Zo betekent elk gebeuren in de stof via deze krachten voor de geest een verstoring van haar innerlijk evenwicht en eigen toestand. Door een hergroepering van krachten tracht zij dan zichzelf in overeenstemming te brengen A met de stoffelijke impuls, die binnenkwam, en B met haar eigen wereld, zoals die voor haar bestaat.

Hieruit volgt, dat voor een geest alleen die werkingen en gedachten belangrijk zijn, die een grote verandering in de krachtuitstraling, of krachtabsorbtie van de stof betekenen. Deze veranderingen worden duidelijk kenbaar en volledig in de geest vastgelegd. Hierbij mag ik wel herinneren aan het door ons meermalen genoemde feit, dat de geest hoofdzakelijk emoties blijvend in zich opneemt, doch niet, wat u noemt, redelijke gedachten. Een persoonlijke instelling is voor haar belangrijker dan een volgens aardse begrippen redelijk en nauw omschreven gedachtebeeld.

De beïnvloeding van de geest door de stof is dus het resultaat van acties en reacties, die zich in de stof afspelen. Zuiver technisch werking en verandering van de interne secreties; daardoor worden innerlijke spanningen opgewekt, veranderen krachtstromen en krachten in de zenuwbanen. Dit geheel wordt als het kenbaar opkomen, of wegvallen van een zekere frequentie door het geestelijk "Ik" in eigen wereld bemerkt. Vaak wordt een groot deel van de krachten geabsorbeerd. Denk hier aan het osmoseproces.

Vraag: Dus vertaald?

Antwoord: Niet geheel vertaald. Voorbeeld: wanneer een blanke een neger een schop geeft onder... zijn zitvlak..., de neger wordt boos en geeft het verder door aan een Japanner. Is er dan een vertaling nodig? Neen. Maar wel moet er een gemeenschappelijke norm voor handeling en ervaring bestaan. Nu ligt de zaak zo, dat de geest alles elimineert, wat niet binnen haar vlak van werking en ervaring valt. Zij accepteert dat gewoon niet. Vervolg voorbeeld. De Japanner wordt ook boos, ziet een spook en geeft dat spook een trap. Maar het spook merkt er niets van. Waarom? De trap ligt dan buiten het ervaringsvlak van het spook.

Zo kunnen wij in de stof heel veel meemaken, - dit weet ik nog wel uit mijn eigen stoffelijk bestaan - wat, naar ons later blijkt, geestelijk van geen enkele importantie is. Je kunt het wel als beleving terugvinden krachtens de mogelijkheden, die je als geest nu eenmaal hebt, maar voor je persoonlijkheid, je werkelijke vorming, blijken zij van geen enkel belang te zijn. Er bestaan echter belevingen op stoffelijk vlak, die resulteren in werkingen, die ook op geestelijk vlak vatbaar en acceptabel zijn. Dit wordt dan door de geest verwerkt. Waar wij in deze gevallen echter in de eerste plaats moeten spreken van emotie en - althans stoffelijk - niet van begrip, behoeven wij hier dus niet van vertalen te spreken. De gelijke toestand, die in de stof bestond, wordt gewekt in de geest, die daarop reageert, volgens de wetten en mogelijkheden van haar

eigen wereld. Als gevolg kan niet worden aangenomen, dat de reactie van de geest gerelieerd is met wat stoffelijk wordt gezien als redelijk of normaal. In haar eigen wereld echter betekent deze reactie een zo volledig mogelijke compensatie voor de schokken haar vanuit het stoffelijke toegebracht.

De impuls, die van de geest naar de stof gaat, is dan ook niet stoffelijk redelijk, maar wel voldoende om de nadelige invloeden op te heffen of weg te nemen. U ziet, het is niet erg ingewikkeld, maar je moet je er eerst een voorstelling van kunnen maken.

Vraag: Vaak ligt de grootste voldoening niet in het oplossen van een vraagstuk, maar in het mededelen van de oplossing aan anderen. Dit is met emotie verbonden. Kan zo dus een mentale ervaring in de geest worden overgebracht?

Antwoord: Ja, de emotie is dan de zender, waarop als modulatie de trilling van het probleem kan worden geënt. Maar de draaggolf, de emotie, is noodzakelijk, is allereerst noodzakelijk. Zonder dit kan de geest niets ontvangen. De geënte trilling, het probleem, wordt eerst door de emotie voor de geest bereikbaar. Indien u dus een probleem oplost en u hebt daarvan geen werkelijke geestelijke voldoening, dus geen emotioneel beleven, dan zal probleem noch oplossing voor de geest kenbaar zijn.

Vraag: Dus dan is, of je niets beleefd hebt?

Antwoord: Ja. U ziet dus, hoe belangrijk het is de zaken niet alleen voor jezelf te houden. Het gezamenlijk beleven van dingen kan verstandelijk en emotioneel veel krachtiger reacties wekken dan een iets in jezelf besloten houden. Een beleven met anderen samen is dus voor geestelijk werk veel belangrijker dan het oplossen van een probleem, of erkennen van een toestand zonder meer.

Vraag: Wat is het nut in het dagelijks leven, van wat u vertelt?

Antwoord: Voorbeeld, u drinkt een kopje thee. U bent er gelukkig mee, het smaakt. U bent dus een ogenblik tevreden. Daardoor aanvaardt u uw wereld anders dan normaal. Deze toestand geeft een gevoel van rust en tevredenheid als uitstraling. De geest kan dan van deze uitstraling gebruik maken, waar dit bij haar een teveel wekt - dus niet een tekort -, dit wordt merkbaar als een overmaat van kracht, waardoor inspiratief haar wilsoplegging in uw onderbewustzijn wordt geborgen en via lichamelijke wegen grotendeels verwerkt wordt. Het kopje thee, gezien de ontspanning en stemming, kan dus op deze manier betekenen, dat de geest u krachten kan geven, waardoor u in staat bent stoffelijke problemen op te lossen en gelijktijdig uw leven meer te voeren in de richting van het actieve beleven, dat voor de geest zo belangrijk is.

Reactie: Zo heb ik er nooit over gedacht. Als ik een kopje drink, dan denk ik nooit erbij.

Antwoord: Neen, dat is duidelijk. Had u dat een tijd in de praktijk gebracht, dan zou u nu niet hier zitten. In dat geval zou u uit uw eigen "Ik" al zoveel wijsheid hebben kunnen putten, dat u geen behoefte zou hebben aan lering in woorden. Wat het betekent, dat u nu bewust kunt doen, wat u vroeger onbewust deed slechts? U zult ongetwijfeld minder geneigd zijn u te branden aan een te warm kopje thee en met geduld kunnen wachten tot het iets koeler is, maar dan met een extra genot te drinken. U weet nu immers, dat u de tijd, dat u daarmee verspilt, immers rijkelijk beloont, door uit de geest verworven grotere kracht, grotere kennis, ook reeds in dit leven.

Geen vragen meer, vrienden, dan wordt het tijd voor uw eigen onderwerp. Ik geef u over aan de volgende spreker, die het onderwerp voor u zal behandelen.

Goedenavond.

DE SYMBOLIEK IN HET MENSELIJK DENKEN

Goedenavond vrienden,

Nu het onderwerp naar uw keuze. Wat zal het vanavond zijn?

Voorstel: Ik heb twee onderwerpen gekregen, n.l. "Mystieke betekenis en symbolische inhoud van Demeter", en "De vier ruiters van de Apocalyps".

Ik hoop, dat u het niet vreemd vindt, dat ik niet op deze mythologie of symboliek, - dat is het eigenlijk - verder in wil gaan. In de korte tijd, die mij bemeten is, kan ik hierover geen voldoende uiteenzetting geven, zonder dat ik eerst een paar ondergronden belicht heb. Ik zou u dan ook voor willen stellen om eerst de achtergronden van de menselijke symboliek en het symbolisch denken te behandelen, dan kunnen wij dit mogelijk nog een paar maal vervolgen, waarna wij dan wel in staat zullen zijn om alle mythologische voorstellingen, overleveringen en symbolen kort en krachtig te duiden.

De symboliek in het mythologisch denken is in de eerst plaats te herleiden tot een poging het onkenbare, het onzienbare, het geestelijk ervaren, terug te brengen tot toestanden, situaties, persoonlijkheden en voorwerpen, die in de eigen wereld thuis behoren. Een symbool is dus niet alleen, zoals vaak wordt gezegd, een geestelijk kortschrift, het is ook in zeer veel gevallen een poging tot verstoffelijking van begrippen, die zo zonder meer niet te aanvaarden zijn. Hierbij valt ons op, dat sommige symbolen overal voorkomen en dus met recht voor deze universeel mogen heten.

Vruchtbaarheid, vruchtbaarheidbeginsel, vruchtbaarheidsprincipes en noodlotsprincipes worden altijd vrouwelijk uitgebeeld. Als de vrouw in de denkwijze van de mens is deze symboliek zeer begrijpelijk. De vrouw immers is degene, die de voornaamste rol speelt bij het instandhouden van het menselijk geslacht. En wel door het feit, dat zij voortbrengt. Als zodanig staat zij dus voor vruchtbaarheid, voor instandhouding. In dit geval is zij het symbool van de aarde, van wat creëert en voortbrengt. Daarnaast bezit de vrouw een hoeveelheid kracht en een zekere spitsvondigheid of intuïtie, die haar in staat stelt vaak in de mannelijke wereld opmerkelijke veranderingen tot stand te brengen. Dit brengt haar gelijktijdig als symbool van overvloed en als symbool van het noodlot. Ook als zegepraal vinden wij de vrouw in de eerste plaats als symbool. Ook alweer begrijpelijk. Want was de wereld van de strijd vroeger hoofdzakelijk een mannelijke wereld, het nam niet weg, dat om de strijd een doel te geven, een huisgezin, een nageslacht noodzakelijk moesten zijn. Het loon voor de strijd lag dus in de vrouw en het gezin. Het is ook alweer begrijpelijk, dat het symbolisme de vrouw ook hier weer op de voorgrond schuift. Daarnaast vinden wij als schepsters van de kunst ook weer vrouwen als symbool. Deze muzen zijn vrouwelijk, omdat het intuïtieve, dus het innerlijk ontvangen, zonder redelijk proces, beschouwd werd als een specifiek vrouwelijke eigenschap.

Daar staat tegenover, dat mannelijk een reeks andere invloeden worden gezien en wel in de eerste plaats gezag. Ongeacht de dames, die dit zouden wensen te ontkennen of bestrijden, is gezag altijd een mannelijke kwestie geweest. Want het was de man, die door zijn kracht en zijn inzicht leider werd van de stam. Hij was het, die de verantwoordelijkheid droeg. Hij was het, die vaak - haast zinneloos - zijn eigen wil doorzette ook en op zijn eigen wijze dwaalde van het pad, dat de vrouw als het rechte zag. Wij vinden dit terug in de symbolen der oppergoden, wij vinden dit terug in het symbool van de mannelijke onruststichter, de mannelijke dichter, wij vinden het terug in het symbool van de held over het algemeen. Opvallend is, dat de vrouw in veel gevallen niet uit het leven wekt tot nieuw leven. Zij wekt of uit het leven tot de dood, of uit de dood tot het leven in de mythologie. Maar de man blijkt in veel gevallen in staat te zijn het leven tot leven te maken. Ook dit heeft weer zijn zin. De vrouw is gewoonte-gebonden en is dus het behoudzuchtige deel geweest veelal, vooral waar het samenleving en techniek betrof. De man was over het algemeen het revolutionaire deel. D.w.z., dat hij uit het leven een nieuwe vorm van leven tot stand wist te brengen.

Andere symbolen, die ons ook steeds weer verbazen zijn de vogelsymbolen. Wij kennen de uilen van Pallas Athene, maar wij kennen ook de zonnevogels, de valken bv. van Horus, de duiven van Diana, de doodsvogels, de raven, die o.a. ook gaarne de Noorse sombere held Loki vergezelden. Deze vogels zijn vrij van de menselijke beperkingen. Het vliegen heeft de mens altijd bekoord, de vrijheid van beweging. Zo werd de vogel over het algemeen het symbool voor de onvatbare gedachte. Dit is later gevolgd door sommige mensen uit te beelden als gevleugelden. Denken wij aan Hermes als Bode der Goden. Denken wij echter ook aan de engelen van latere tijd. Het gevleugelde betekent de ontruktheid aan de aarde. En ongeacht het feit, dat een uil soms een minder plezierige betekenis heeft, wanneer men n.l. u met deze naam bestempelt, mogen wij toch aannemen, dat de vogels elk voor zich door hun uiterlijk, dat zekere herinneringen wekte, plus hun vrijheid van beweging, het symbool waren voor minder stoffelijke krachten, die niettemin op de aarde werkzaam waren.

De slang, eveneens een symbool dat veel voor komt. Nu kunnen wij natuurlijk doen als sommige

psychiatrisch aangelegde denkers, die hier phallische symbolen in willen zien. Ik zou het niet zo ver door willen voeren. De slang heeft de mens altijd gedacht als een zeer wonderlijk dier. Haar dodelijkheid, haar snelheid en kracht, haar vreemde vorm, hebben hem vanaf het begin gebiologeerd en vaak ontsteld. Zo komt men tot het stellen van de slang als een eeuwigheidsprincipe. Wij kennen het symbool van de slang die zichzelf in de staart bijt. Maar wij vinden ook een eeuwigheidsprincipe bv. in de kronen van de farao's. Want de slang, die daar naar voren steekt, een cobra a.h.w., is het bewijs van de Oneindige Goddelijke Kracht die regeert in Egypte. U moet niet denken, dat die figuren zo maar gekozen zijn. Van een wereldslang horen wij overal. Zowel van de Midgardslang (Noorse mythologie; Red.), als soortgelijke beelden in het zuiden. De slang op zichzelf is het symbool van een onkenbare wereld die hier als basis schijnt te dienen van de wereld, die de mens kent, waarin zij verder het symbool is van de dood.

Natuurlijk kunnen wij de symbolen verder gaan ontleden. Het lijkt mij verstandiger om het denken van de mens bij deze symbolen te benaderen. De mens heeft steeds krachten, die voor hem abstract waren, geassocieerd met concrete gestalten en feiten. Dit was noodzakelijk om een voorstelling van deze dingen te hebben. Hij heeft zich daarbij laten leiden door zijn eigen voorkeur en zijn eigen afkeer. Maar vreemd genoeg kiest hij een symbool altijd zo, dat het voor hem zelf een mogelijkheid tot manipulatie overlaat. Een symbool is geen vaststaand beeld, het is een beeld, dat alleen gehanteerd wordt in samenwerking met, of in tegenstelling tot andere beelden. Kort gezegd, elk symbooldenken, elke symbolische uitdrukking is a.h.w. een poging een abstracte, nu niet kenbare, of reële waarde zo uit te drukken, dat zij tegenover andere evenzeer abstracte, nu niet reële, of nu onkenbare waarden kan worden gesteld in een verhouding, die voor de mens begrijpelijk is.

Zoëven sprak u bv. over de "Ruiters van de Apocalyps". Enkele punten zou ik hier wel gaarne naar voren brengen. In de eerste plaats de paarden. Het paard was in de oude tijd het middel van snel vervoer. Ook in de tijd, dat deze voorspelling of openbaring tot stand is gekomen. Als zodanig was het voor de mens dus een uitdrukking van een onmiddellijke verplaatsing, van onbeperkt zijn. Stelt men zich een ruiter voor, die langs de hemel jaagt, dan zien wij hier het symbool van de wind bijkomen. Menige stormwind wordt immers in het volksgeloof - ook nu nog - de wilde jacht genoemd, waarin men ruiters meent langs te zien jagen. Zoals sommige Goden in sombere nachten vol storm en onweer langs de hemel heetten te rijden. Dus de paarden drukken uit, de onbepaalde werking. Zij worden echter nader gedefinieerd door hun kleuren. De kleuren van zo'n paard moeten geassocieerd worden met bepaalde werelddelen, waar een zekere huidskleur a.h.w. regeert. Hier heeft de mens dus getracht om de algemene invloed, onbelemmerd en onbeperkt, die hij aangaf door het paard dat langs de hemel draaft, a.h.w. te beperken door de kleur, die het tot een deel van de wereld schijnt te beperken en te begrenzen.

Dan gebruikt men verder symbolen voor de ruiters. Die symboliek doet ons soms denken aan tekeningen van Holbein. Wanneer u bv. bij hem "de Dood" ziet, dan valt ons op, dat de mens dus zijn eigen geraamte weet. Hij kent dit. Hij stelt zich voor, dat de kern van zijn wezen blijft voortbestaan. En wat dan zijn leven neemt, moet dus gelijk zijn aan de kern van zijn wezen. Het resultaat: de dood in de gangbare voorstelling. Niet zonder uitdrukking, maar met een geheel andere uitdrukkingsreeks dan een mens heeft, andere gebaren zelfs. Zij krijgen een onmenselijk iets, iets irreëls. De zeis, gegeven aan de dood in de hand, vertoont ons bv. weer het nemen van het leven op een bepaalde wijze. Zoals de maaier maait zonder elke grashalm te kennen, zal dus deze geheimzinnige kracht, de dood, nemen zonder ook maar iets te beseffen van degenen, die hij neemt. Dat dit in veel overleveringen met afbeeldingen, die verder gegeven worden, in strijd (zou) zijn, mag minder belangrijk heten. Hier heeft de mens specifieke situaties uit willen drukken, maar onbewust teruggegrepen op een symbool, dat het menselijk zijn niet als afzonderlijk erkent.

Ook is mij heel vaak opgevallen het gebruik van licht als symbool. Hier branden kaarsen. Kaarsen hebben eigenlijk geen enkele werkelijke betekenis. Hun licht is niet belangrijk. Toch brandt men ze. Waarom? Het vuur, ongrijpbaar, toch kenbaar en werkelijk, herinnert de mens aan zijn geest en aan zijn ziel, aan zijn leven en bewustzijn. Wij vinden dan ook heel veel sagen en legenden, waarin het vuur op enigerlei wijze identiek is met leven. Licht, zonlicht, geeft leven en vruchtbaarheid. De werelden van de Goden zijn lichtend. Zij zijn immers actief en vruchtbaar. Onderwerelden zijn altijd duister en somber. Spreekt men al over vuur, dan wordt het begrip "licht" er niet bij gebruikt. Waarom? Men ziet de onderwereld als een afwezigheid van levensvermogen, van levenskracht.

De mens heeft steeds geassocieerd met de hem bekende werelden. Hij heeft hele mythen en mythologieën opgebouwd, die bestonden uit mensachtige wezens, met bijzondere eigenschappen. Hij gaf aan hen bijzondere gaven t.o.v. de mens mee. In zijn scheppend vermogen stelde de mens niet alleen het beeld, maar ook zijn capaciteiten. Die capaciteiten zijn eigenlijk de werkelijkheid. De rest is maar de aankleding van het symbool. Wanneer wij ons dit voortdurend blijven realiseren, blijkt ons, dat veel van de overleveringen en mythologische verhandelingen of beschouwingen, in feite voor elke willekeurige interpretatie vatbaar zijn, zolang wij handelen met de personen. Indien wij de personen slechts zien als uitdrukking voor kwaliteiten en eigenschappen, niet voor gebeurtenissen, maar voor invloeden, dan blijkt, dat het beeld onveranderlijk vast staat. Ja, wat meer is, dan wordt ons duidelijk, hoe wij - ondanks alles - te maken hebben met een erkende waarheid, waarin door symbool en overlevering werden vastgelegd de menselijke ervaringen, zelfs op een bijna geestelijk vlak.

Het is niet voor niets, dat praktisch elk symbool, elke mythologische gestalte het masker is van een erkenning van de mensheid. Of dit nu een geketende Prometheus is, of een leven- en vruchtbaarheid schenkende Demeter, of het een betoverende Apollon is, of een laag gedaalde held, die door kracht en sluwheid toch een Goddelijke positie weet te veroveren als een Hercules. Al deze gestalten geven levenswerken weer, die voor elke mens mogelijk moeten zijn.

De dichtvorm, waarin zij werden gesteld, is slechts omschrijving. De openbaring, de Apocalyps, is misschien voor ons wel het beste beeld hiervan. Denk eens aan de stoet van de Doodzonden. Was deze stoet, vrienden, niet slechts een symbool van de reeks overheersende hartstochten die achtereenvolgens de aarde zouden regeren? M.a.w. wordt in deze stoet niet een ontwikkeling van een menselijk streven in zuiver stoffelijke zin vooruitgezegd? Wordt niet in de gestalte van de dieren, in de stemmen en in het boek neergelegd, het beeld van de Bovenmenselijke Krachten die leiding hebben op aarde? Ik geloof, wanneer wij ons realiseren, dat het symbool-denken en spreken op deze wijze tot stand komt, dat het ons dan makkelijker moet worden, wanneer wij mogelijkwijze een volgende keer verder gaan, sprekend over de inhoud, die zekere symboliek kan hebben. De wijze, waarop ook in deze overleveringen soms grote wijsgeren hun gedachten hebben neergelegd op een wijze, die haar voor het volk deden behouden.

Mag ik hiermede dan voor heden volstaan? Ik wens u allen een aangename pauze. Na de pauze kunt u verder gaan met andere sprekers. Goedenavond.

ESOTERISCHE LESSEN IN GELIJKENISSEN

Goedenavond vrienden,

Ook deze avond zullen wij een ogenblik besteden aan wat esoterie, hoofdzakelijk in de vorm van gelijkenissen. Wanneer wij nadenken over het leven, dan tonen zich steeds weer veel aspecten, die wij eigenlijk niet kunnen verklaren. En bij deze verklaring, die wij proberen te geven, komen wij ongetwijfeld steeds weer op het terrein van de speculatie, of van de geestelijke beleving terecht.

Er was eens een man, die, wonend in een dessa (Indon. dorp; Red.), voortdurend geluk had. Wanneer de bandjir (overstroming; Red.) kwam en bij anderen veel vernietigde, hij was het, die van zijn rijkdom anderen kon geven. Wanneer hij een feest wilde organiseren, de beste dansgroep, de beste wajangvertoner was in de buurt. Wanneer hij reisde, er was altijd iemand, die hem hielp zijn lasten dragen. Zo was hij zeer gelukkig. Ieder dacht erover na, hoe hij zo gelukkig was. Velen meenden, dat het niet met goede dingen te pas ging en vreesden, dat hij een verbond had gesloten met een of andere kwade god, die zetelde in een van de vulkanen. Zo ging men naar een oude wijze en vroeg hem om een uitspraak te geven over het geluk van deze man. De hadji (hij, die de bedevaart naar Mekka heeft volbracht; Red.) zei dit: "Degene, die geluk bezit, verwerft geluk, doordat hij geluk geeft. Wie veel geluk geeft, zal veel geluk dus bezitten. Het is slechts, dat deze, die gij benijdt, meer geluk aan anderen geeft dan gij, waardoor hij gelukkiger is, dan gij kunt zijn".

Daarin ligt iets van de filosofie, die het hele menselijke leven kan beheersen. Wij zijn altijd geneigd om onszelf op de voorgrond te stellen en vergeten vaak, dat wat wij geluk noemen in feite niets anders is dan een wisselwerking tussen ons en de wereld.

Er kwam eens een bedevaartganger van Mekka terug, gewapend met een bijzonder gebedsnoer, en een kleine Koran, die hij om kon hangen en water uit de gewijde bron. Toen hij terugkeerde, zei hij: "Zie, ik kan nu komen tot in de zevende hemel". De wijze hadji, die hem hoorde, zei hem: "Inderdaad, gij zoudt in de zevende hemel kunnen komen, indien uw pelgrimstocht u dat niet belette". Nu was de bedevaartganger een zeer goede Mohammedaan ook en hij zei: "Maar Mohamed (de profeet; Red.) heeft toch gezegd dat slechts zij, die keren tot Mekka en de bedevaart maken, kunnen tot de zevende hemel doordringen". De wijze hadji lachte en zei: "Maar uw leven is zo verblind door de bedevaart, dat gij het doel ervan niet beseft. Zo zal zij u een hinderpaal zijn om het hoogste te bereiken."

Zo gaan ook wij vaak op zoek naar grote waarden in het leven. Wij streven zozeer om goed te zijn en wij verheugen ons zozeer, dat wij slagen, dat wij geheel vergeten te letten op al degenen rond ons, die misschien beter zouden kunnen zijn. Zo benemen wij onszelf de mogelijkheid om, door nederig te doen datgene wij goed achten, de bewustwording te ervaren, die voor ons de hoogste kan zijn.

Altijd weer is het de band, die tussen ons en anderen leeft, die voor ons het meest belangrijk wordt. Er waren eens twee broers en gezamenlijk hadden zij een zeer snelle os geërfd. Zij gebruikten dit dier tot racen, maar daar zij gezamenlijk wilden rijden met hetzelfde dier, kwam er wel eens ruzie. Toen op een dag, zei een van hen: "Goed, gij neemt de ene paal en ik de andere. Gij weet immers, op gekruiste palen zal de ruitser zich stellen achter de os en deze voortjagen. En zo neem ik de ene helft van het rund en gij de andere". Zij deden zo en meenden beiden tevreden te kunnen zijn tot de dag van de racen. Toen kwamen beide dwazen samen en de een zei tot de andere "Mijn helft loopt niet zonder de uwe". En ook de ander was volkomen overtuigd van de waarheid van dit feit. Zo spraken zij af: "Wij zullen wederom onze erfenis samendoen en zo zullen wij, een van ons, door het lot beslist, laten lopen." Dit was ongetwijfeld een wijze oplossing, maar het jammere was, dat de os zich niet meer samen liet voegen en weigerde op vier poten te lopen, daar hij zelfs op twee poten niets anders kon doen dan liggen.

Veel mensen menen op dezelfde wijze te kunnen leven. Zij zeggen: "Maar die heeft dit en die heeft dat. Wij hebben alles van God geërfd, het is mijn recht, dat ik mijn deel daarvan krijg". Zij proberen niet met de anderen gezamenlijk tot een overeenstemming te komen, maar zij strijden voor wat zij achten, dat hun bezit en hun recht is. Maar zij, die zo sterk voor hun rechten opkomen en vechten, zullen daardoor soms de mogelijkheid doden om mee te doen in de loop des levens. Zij, die menen, dat zij hun recht moeten stellen boven de behoeften van anderen, zullen bemerken, dat zij geestelijk achterblijven, daar zij niet meer voort kunnen gaan met datgene, wat zij zich dan rechtens verworven hebben.

Een oude leraar, in een klein dorp, vertelde dan ook eens een overlevering, die dat heel aardig duidelijk maakte. Hij sprak een held, die eens uittrok om te vechten met reuzen. Die reuzen woonden in een vulkaan en toen hij kwam, smeed hij aarde naar binnen en daagde hen uit. De vulkaangod rees vlammende op en zei tot de held: "Wat wilt gij van mij, sterveling, dat gij mijn rust stoort?" De held antwoordde: "Gij bedreigt de vlakke, kom uit uw hol en vecht met mij." Maar hij had niet gerekend met de eigenaardigheid van de vulkaangod. Want toen deze rees, een reus, onmetelijk groot, uit de berg waarin hij woonde, verblindde zijn licht de held zodanig, dat hij slechts enkele tranen weende en toen veranderd was in steen. "Deze steen" zei de oude wijze, "ligt nog steeds in de vlakke. Wanneer gij uitgaat naar de rijstvelden, dan ziet gij haar in de verte als een manend teken, dat een mens nooit iets uit moet dagen, wat hij niet kent, maar altijd moet trachten samen te werken met allen."

Toen zei een van zijn leerlingen: "Maar, gij dan? Gij leraart, gij erkent niet, dat de leraar van het naastgelegen dorp even wijs is als gij?" De oude lachte en hij zei: "In woorden mag ik mijn vijand bestrijden, zo ik hem in daden terzijde sta. Want zie, wanneer wij samen gaan, is er dan geen vreugde tussen ons en vrede? Gij zijt nog jong en begrijpt het niet. Men kan van mening verschillen zonder elkaar te bestrijden, men kan zelfs verkeerd geloven zonder daardoor een waar gelovige te beledigen, of niet tezamen met hem op de wereld te kunnen bestaan. Want is het niet de waardigheid van ons ambt als leraar, die ons verenigt? Dit nu, de dienst, die wij aan jullie, de jeugdigen, de bewoners van de dorpen geven, is belangrijker, dan alle wijsheid, die wij u verkondigen".

Daarin bracht hij tot uitdrukking, dat een mens vaak dwaas genoeg is om datgene aan te vallen, wat volgens hem wel eens gevaarlijk, of onrecht zou kunnen zijn. Maar dat hij tevens de wijsheid niet bezit om de gelijkenissen niet te zien tussen hem en anderen. Beide leraren, gezamenlijk hun

belangen verdedigend, mochten ook wel strijden met woorden, doch door hun eenheid waren zij sterk en waren zij een grote kracht ten goede voor de dorpen.

Zo gaat het in uw leven. Op het ogenblik, dat u meent het onbekende uit te moeten dagen, loop je groot gevaar jezelf te verliezen. Daarom, benader het onbekende niet. Maar zo u al de wijsheid bezit, die het u mogelijk maakt het onbekende te benaderen, bestrijdt niet een ander, wiens wijsheid een andere is, zo zijn doel hetzelfde is. Wanneer de mens de boosheid wil overwinnen in de wereld, zal hij dit nooit alleen kunnen doen, maar slechts door samen te gaan met anderen en in een gezamenlijk streven, en zo ongeacht verschillende denkwijzen het kwaad in de wereld te delen.

U hebt misschien het verhaal gehoord van de duivel, die stierf. Het is al heel lang geleden, sindsdien zijn er zoveel duivels geboren uit de mens, dat niemand weet, hoe de oorspronkelijke duivel gestorven is. Maar toen er nog slechts één duivel was en de mensen veel goeds zochten en veel goeds deden, keerde hij tot de aarde en probeerde de mensen te verleiden. Uit het kostelijke graan en de kostelijke rijst maakte hij hen de verdovende dranken. Uit de rode klaproos maakte hij hen een gift, dat dromen baart. En uit de wijsheid, die men sprak, trachtte hij tot een twist te maken. Maar toen deze duivel, eenmaal de samen gekomen mensen toesprak en zei: "Waarom zou u één zijn? Indien een ieder voor zich zorgt, dan zal een ieder voor zich rijkdom kunnen vergaren ten koste van anderen." Toen kwam er een wijsgeer en zei tot de duivel: "Zo vraag ik u: verdedig uw eigen waan zonder andere krachten." De duivel, die zich niet wilde laten beschamen, wierp zijn magische wapens af en kwam als mens tussen de mensen voor de wijsgeer staan. De wijsgeer nam een greep op die arme duivel en kneep hem de keel dicht en zonder magische wapens viel hij dood ter aarde. Men heeft hem toen geketend en begraven in de diepe zee. Maar het jammere was dit: de duivel was wel begraven, maar wat hij geleerd had, hadden de mensen onthouden en zo komt het, dat er meer duivels zijn op het ogenblik dan vroeger.

Zoals het in het verhaaltje gaat van deze duivel, zo gaat het in het werkelijke leven ook, vrienden. Wij menen heel vaak, dat wij wel naar het kwaad mogen luisteren, wanneer wij ons de moeite maar getroosten om het later persoonlijk te doden. Daar maken wij de grote fout. Het kwaad, dat gesproken is, is niet meer uit te roeien. Zoals eens werd geschreven: "Elk woord is een reeks van zaden op de wind uitgestrooid en niemand weet, waar en wanneer zij zullen groeien." Zo gaat het met elk onrecht, met elk onrechtvaardig begrip, met elke leugen, met elke dwaasheid. U meent misschien haar te kunnen verdelgen en vindt het misschien aangenaam om naar die dwaasheid te kunnen luisteren, of deze woorden te spreken.

Maar ik kan u verzekeren: gedragen op de wind gaan uw woorden voort. Zij dragen vruchten daar, waar u ze niet verwacht. Daarom is de grootste waarheid van allen de waarheid, die de god in de spiegel eens vertelde aan de kluizenaar.

Er was een kluizenaar, die niets bezat, behalve een spiegel. Hij vond zichzelf schoon en een enkele wijle per dag keerde hij van zijn geestelijke beslommeringen tot de beschouwing van zijn wezen en zei dan tot zich: "Hoe schoon en edel is uw gelaat, hoe waardig zijt gij." Dan ging hij verder met zijn beschouwingen. Op een dag, toen hij weer in de spiegel keek, zag hij daarin een vreemd gezicht plotseling. Een heel vreemd gezicht. Van blauw en goud en tussen de witte tanden, die vreemd naar voren sprongen, kwam een gespleten tong als van een slang. De wijze erkende één van de goden en wendde zich tot hem en zei: "Heer, hoe openbaart u zich aan mij in de spiegel?" De god zei: "Wanneer ik in uw spiegel schouw zeg ik: hoe schoon ben ik en hoe waardig. Maar bedenk dit, mijn vriend, gij zult sterven en ik zal veranderen en niets blijft er over van hetgeen wij thans loven in deze spiegel. Schouw wederom in de spiegel en zie." De kluizenaar zag zichzelf, dood, in staat van ontbinding. Toen zag hij zichzelf als een geest, haast onzichtbaar een lijn vormend in de luchten, in een landschap, waar niemand hem kende. Toen zei de god tot hem: "Weet, al uw gebeden gaan te gronde aan de verheerlijking van uzelf. Doch zo gij uzelf niet verheerlijkt, doch dient alle dingen en kent de waarheid van de Schepper, zo zult gij de grootheid krijgen, die niet slechts mijn schoonheid u zal schenken, maar een schoonheid zonder gelijken, want de mens, die bloeit uit nederigheid, in het licht van de Grote Schepper, is als een bloem, niet wetend, van waar hij komt, niet kennend zijn schoonheid, maar een vreugde voor allen en een zegen voor de wereld, waarin zij bloeit."

Daarin blijkt, vrienden, dat wij allen misschien teveel op ons zelf letten. Wanneer men streeft naar het goede, vraagt men zich zo vaak af: wat doe ik? En hoe ben ik? Hoe ver ben ik geestelijk? Degenen onder u, die zich dit afvragen, moeten wel bedenken dat, wanneer deze vraag een

poging is om het eigen "Ik" te aanschouwen als goed en heerlijk en schoon, (zij) daarmee al vernietigen, wat zij verkregen hebben.

De ware wijze, die zoekt naar bewustzijn, vraagt zich niet af: "wat ben ik?" maar "wat is God?" En hij tracht zoveel mogelijk aan God gelijk te zijn. Niet om Zijn beeld te zijn en eigen meester, maar om in zijn wezen uit te drukken de Eigenschappen van God, die hij heeft erkend. Waarheid wordt pas geboren, wanneer de mens zich spiegelt in zijn God en zo de Schepper zich spiegelen kan in Zijn Schepping.

Het deze kleine verhalen heb ik dan mijn bijdrage voor deze avond dan geleverd, vrienden. Er blijft mij, alleen door omstandigheden niet helemaal binnen onze beheersing nog over, u goedenavond te wensen. Ik dank u zeer voor uw aandacht. Goedenavond.